

seva grandesa per les xifres de la Demografia, sinó pel nivell moral i intel·lectual dels seus habitants. No per l'extensió del seu territori, sinó per la qualitat i la bona conservació dels seus monuments. No per l'alçada dels seus edificis, sinó per la solidesa amb què han estat bastits. No per la pompositat de les seves proclamacions, sinó per la fermesa de les seves conviccions. No per la riquesa basada en l'especulació, sinó per la que és fruit del treball constant i responsable”.

Ara l'Ajuntament ha volgut premiar aquesta fidelitat gironina i ha atorgat a l'Enric Mirambell el títol que més li escau: el de Cronista Oficial de la Ciutat. En coincidència amb aquest fet i amb la seva jubilació, l'home que durant tants anys ha escrit sobre temes històrics d'una manera impersonal s'ha decidit a explicar —ajudat per la seva prodigiosa memòria— moltes de les seves pròpies vivències lligades a la trajectòria ciutadana. Ha esdevingut així el cronista directe del passat més immediat, aquell que encara no s'ha incorporat als tractats d'història però que ja és tan enormement diferent i distant del present que vivim. El temps lliure i el nou títol seran, sens dubte, un estímul per dur a bon terme aquesta tasca tan imprescindible.

Els camins oberts per Berga i Boix

L'aparició d'una falsa signatura de l'Avi Berga en un quadre pintat per Berga i Boada ha donat una punta d'inesperat interès periodístic al cent-cinquantè aniversari del naixement de Josep Berga i Boix, personalitat irreplicable de la vida artística i cultural olotina. Fou el gran amic de Joaquim Vayreda i diuen que va descobrir abans que ell —en una llarga i obligada estada a França— els pintors naturalistes i l'Escola de Barbizon. Per dir-ho amb una frase afortunada de Domènec Moli, Vayreda i Berga “eren dos visionaris que, entre la boira d'una pintura decadent, semblaven dues esclertes de llum”. Rafael Benet, en la seva biografia de Vayreda, ens descriu Berga i Boix com un home “alt, ferreny, amb unes faccions com tallades a cop de destal” i com un pintor deliciosament mandrós: “Conten que es passà dotze anys sense trobar el dia a propòsit per pintar. Un dia feia massa sol, l'altre dia estava massa núvol, l'altre feia vent... Sovint exclamava: Mai més no ha tornat a fer *aquell* dia!”

Va deixar, malgrat tot, una obra sòlida i important, que ara serà exposada a Olot. Però va ser, sobretot, un gran mestre d'artistes: el seu pas com a director per l'Escola de Belles Arts d'Olot és fonamental en la trajectòria de la institució. Va ser també un animador constant de la vida cultural olotina i va fundar, amb Vayreda i Carrera, el primer taller d'imatges religioses de la ciutat, que va abandonar avorrit en comprovar que no podia canviar el mal gust de la gent.

Com si tot això fos poc, Berga i Boix va ser a més un notable escriptor. Amb la novel·la autobiogràfica *L'estudiant de la Garrotxa* va encetar un tema que tindria molts continuadors: la descripció de la vida íntima dels seminaristes gironins. (Ara llegeixo amb gran sorpresa que la segona part de la novel·la és inèdita, perquè jo dispenso d'una edició sense data —col·lecció popular *Les ales esteses*— que porta incorporats la segona part i un epíleg inexistents a l'edició de 1895, il·lustrada pel mateix Berga i per Blay, Vayreda, Devesa i altres).

I encara hi ha una altra cara menys coneguda de Berga: la de col·laborador habitual de molts periòdics. D'aquesta activitat li va venir la llarga estada a França. Per uns articles publicats a *El Norte*, el diari carlí de Girona, va haver de fugir d'Olot i amagar-se durant una temporada. Ell mateix ho va explicar així:

“El general Buceta, governador militar, avisà que afusellaria la redacció

Josep Berga i Boix
en el seu estudi olotí.

• *El Banyolès, el Banyolí, la Banyolia, la Baixa Garrotxa, les Garrotxes d'Empordà, el Terraprim, la Conca de l'Estany, el Pla de l'Estany...* Després de tantes fórmules i de tants anys per poder-les discutir, l'afer de la denominació per a la nova comarca entorn de Banyoles s'ha clos precipitadament amb la proposta del nom de Comarca de l'Estany. Estranya i inexplicable redundància. Si diem que Girona pertany a la comarca "del Gironès" i Olot a la comarca "de la Garrotxa", haurem de dir que Banyoles pertany a la comarca "de la comarca de l'Estany"? I si diem només "l'Estany", com es podrà distingir si parlem de la comarca o ens referim només al "llac"? Hi ha hagut, a més, alguns detalls pintorescos en aquesta història: l'un, la pretensió de l'ex-alcalde Turró de batejar la comarca com a "Garrotxa Martiriana"; l'altre, el fet que un dels contraris a la nova denominació consensuada es digui justament Josep Maria Estany.

• Ha aparegut una nova edició de *Ciutat petita i delicada*, l'obra més famosa de Jaume Ministral i Masià, amb la inclusió d'un capítol i altres fragments que es mantenien inèdits per culpa de la censura. La portada del llibre presenta la visió tradicional de l'Onyar des del pont de les Peixateries, però la imatge apareix invertida, amb la catedral i les cases pintades a la banda esquerra. Típic error d'un dissenyador barceloní; ara la ciutat és petita, delicada i capgirada.

• Els gegants de Girona, estrenats per les Fires de 1985, van tenir una vida molt efímera. Anaven molt ben vestits però tenien uns rostres tan lamentables que van haver de ser decapitats d'amagatots al cap de pocs dies. L'any passat, com aquell qui no res, van aparèixer amb unes cares noves. Peròenguany, en veure'ls reunits amb molts altres de Catalunya, hem pogut comprovar que —malgrat la dràstica cirurgia estètica— són encara els més lletjos de tots.

en pes en el mateix cementiri si continuaven en llur empresa. I com que sabíem que era capaç de fer-ho, ens escabullírem”.

Berga enceta, amb aquest episodi, una altra línia en la història dels escriptors gironins: una història amb uns quants fugitius i algun afusellat.

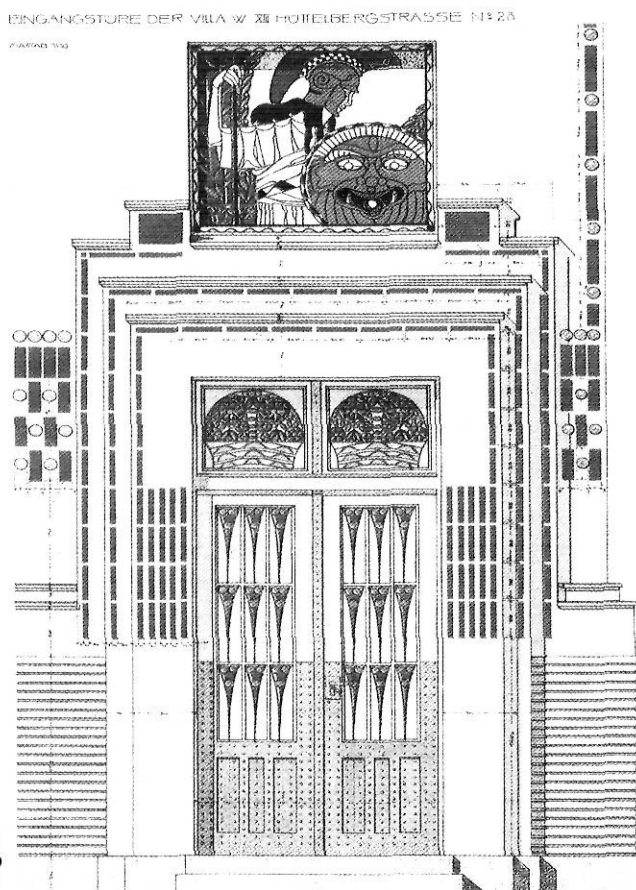
Rafael Masó, entre Glasgow i Viena

Aquesta última primavera, un grup d'anglesos admiradors de l'arquitecte escocès Charles R. Mackintosh va visitar Catalunya i es va arribar a Girona per tal de conèixer "the work of Rafael Masó, an admirable architectural contemporary of Gaudí". En la visita a la casa natal de l'arquitecte i a d'altres edificis, hom va poder constatar les influències de l'obra de Mackintosh sobre Masó.

Aquest últim estiu, una estada a Viena m'ha permès de trobar-me amb la famosa *Sezession*. També allà, tot contemplant les grans obres d'Otto Wagner i sobretot de Joseph M. Olbrich, em sentia immersit en el món de l'arquitecte gironí.

Tot això no és pas cap secret: aquestes influències són prou conegudes. Joan Tarrús ho va explicar fa temps: "Masó comença la seva activitat professional en un període de transformació del gust i ho fa intentant una simplificació del llenguatge arquitectònic. Aquest intent de revisió i en definitiva de ruptura amb el passat immediat el realitza (...) partint de les experiències d'avantguarda de l'arquitectura europea. D'aquesta interessa particularment Rafael Masó l'arquitectura domèstica anglesa (...) i la Secesió Vienesa”.

Josep Pla, desconfiant, menysprea en el seu llibre *Girona* l'obra renova-

La porta de la
Zweite Villa, d'Otto
Wagner.